

Lokal utvecklingsplan 2010

Full gas i Månstad

Innehållsförteckning

Inledning	3
Befolkning	4
Bakgrundssiffror	4
Allmänt beträffande befolkningsunderlaget	5
Starka sidor	5
Svaga sidor	6
Hot vi ser i dag	6
Utveckling	6
Boende	7
Starka sidor	7
Svaga sidor	7
Hot vi ser i dag	7
Utveckling	7
Hur går vi vidare?	8
Service	9
Starka sidor	9
Svaga sidor	9
Tankar om utvecklingspotential	9
Trivsel	10
Möjligheter	10
Företagande	11
Företagsidéer	11
Var hittar man hjälp?	11
Var finns pengar?	12
Hot för företagandet i Månstad	12
Möjligheter	13
Kommunikation & infrastruktur	14
Starka sidor	14
Svaga sidor	14
Utveckling	15

Inledning

Här följer utvecklingsplan nummer två för Månstad, framtagen av Månstadsborna, sammanställd av Månstads byalag.

Arbetet med planen började med ett stormöte i Månstads församlingshem. Samtliga ordsbor inbjöds att delta och resultatet av detta möte blev att man bildade fem arbetsgrupper, befolkning, boende, service och trivsel, företagande samt kommunikation och infrastruktur. Planen grundar sig på den enkät som under våren 2010 skickades ut till samtliga hushåll i Månstad (bilaga 1). Enkäten utgick från en s.k. SWOT-analys, där man tar fram styrkor, svagheter, möjligheter och hot.

103 av 196 hushåll har besvarat enkäten. Enkäten bifogas som bilaga till utvecklingsplanen. Det ger en svarsfrekvens på 53 %, vilket vi är väldigt nöjda med. Vi har fått fram ett mycket brett material att jobba med, man kan också konstatera att tankar och önskemål kring framtiden varierar mycket i de olika åldersgrupperna. Gemensamt för de olika åldersgrupperna är att man är överens om att Månstad är en mycket bra ort att leva i. Vi har en hög livskvalitet, trots att vi samtidigt saknar en del service.

Under de olika avsnitten i planen kommer ni att få ta del av alla goda tankar och idéer kring vad Månstadsborna tycker att vi gemensamt ska genomföra. Eftersom vi redan genomfört mycket som fanns med i förra planen så har vi varit mera visionära den här gången. Det är härligt för ett faktum är att man måste våga för att lyckas.

Detta är alltså ett arbetsmaterial kring vad som finns att göra i Månstad för och tillsammans med Månstadsborna. Det är inget färdigt material, vilket ligger i sakens natur – utveckling blir aldrig klar. Det är liksom tjueningen med det hela. Nu vet vi vad Månstadsborna vill. Nu är det dags att gå från ord till handling. Månstad har stora möjligheter och den största potentialen är dess invånare.

Trevlig läsning!

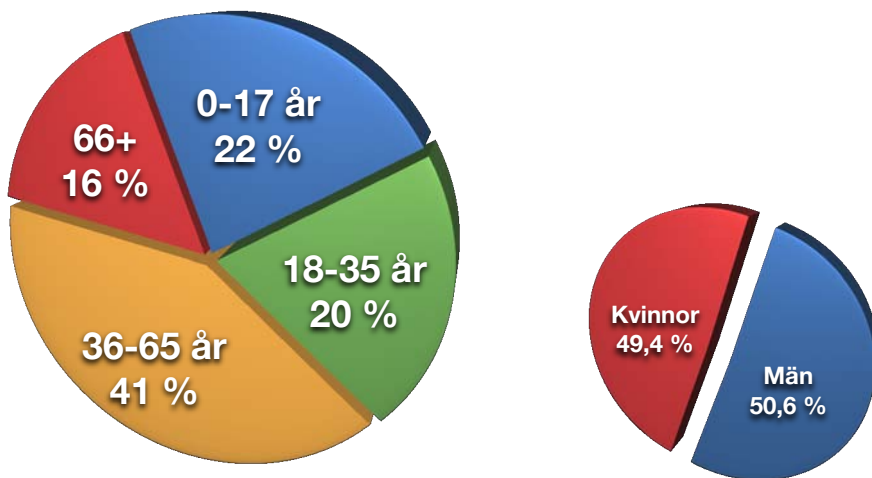
Styrelsen i Månstads byalag

Befolkning

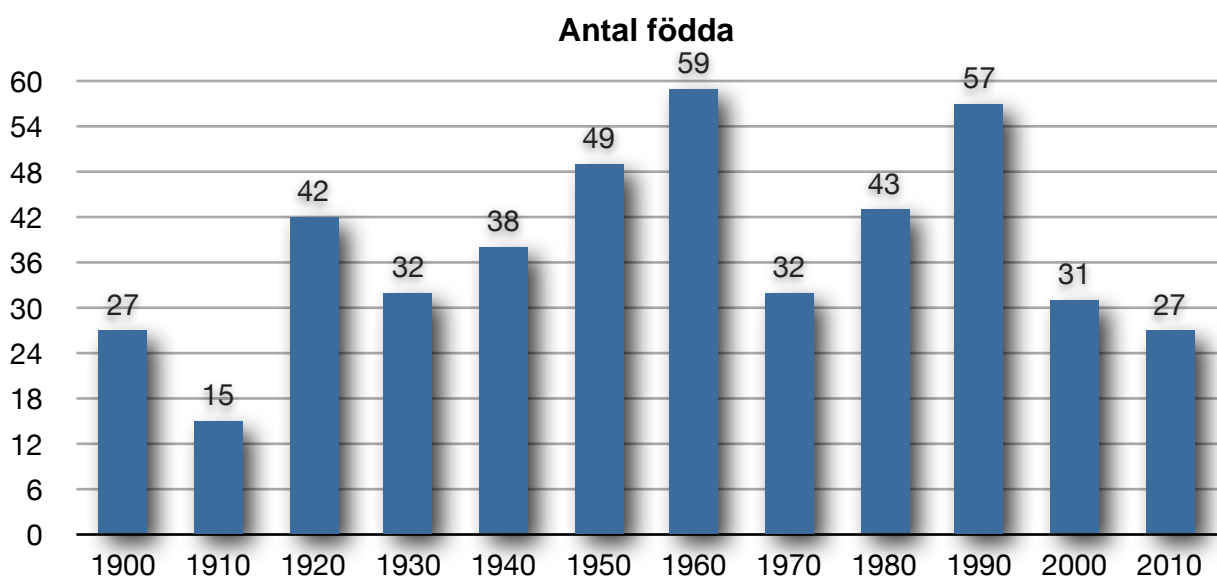
Månstad har, liksom många andra mindre orter, haft en negativ befolkningsutveckling under 1900-talet. Men de senaste tre åren har den negativa trenden vänt. Under 2009 bestod Månstads befolkning av 387 personer, med följande fördelning:

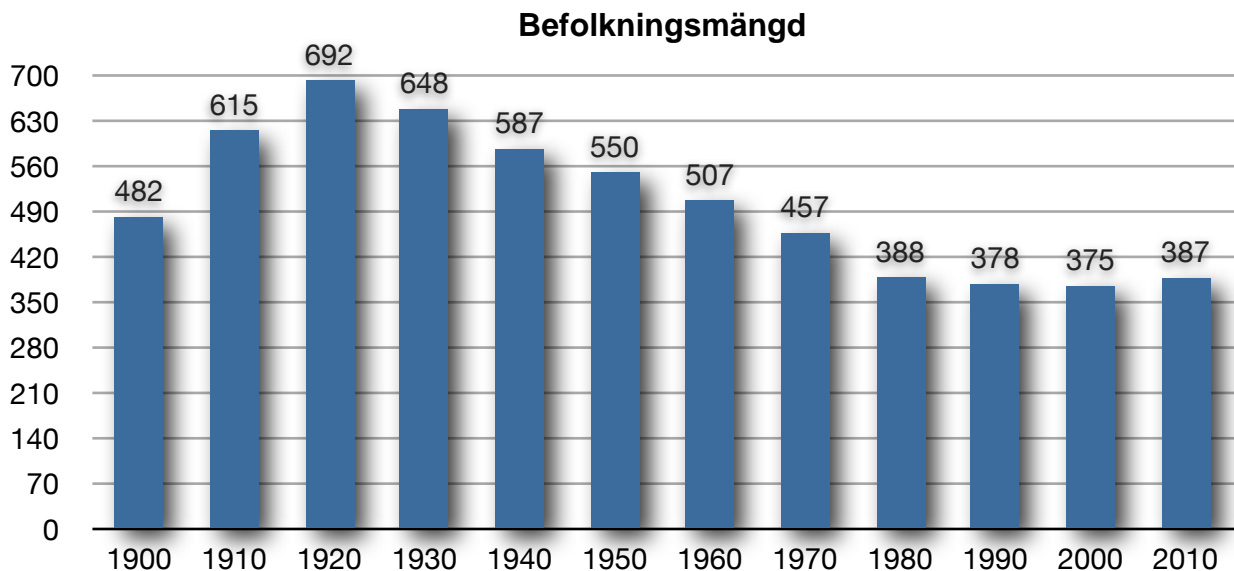
0-17 år	86 st.
18-35 år	78 st.
36-65 år	160 st.
66+	63 st.

191 kvinnor och 196 män.

Bakgrundssiffror

Allmänt beträffande befolkningsunderlaget

Vi måste stimulera orten Månstad så att möjligheten att alla Månstadsbor ska kunna bo kvar hela livet, i sin invanda miljö och få all nödvändig hjälp. *Närmare Naturen – Närmare Människan.*

Det är av vikt att befolkningen kan öka, men detta ska ske i en jämn och lagom takt så att orten hinner ta tillvara och utvecklas i samma takt som folkökningen. Engagemanget för ortens utveckling finns hos alla. I familjen, hos kyrkan, i föreningar, *vi-andan* är mycket stor i samhället.

Starka sidor

- ★ Ett mycket aktivt samhälle med ett starkt engagemang och ett blomstrande föreningsliv. Som föreningar kan nämnas Skytteförening, Bygdegårdsförening, Idrottsförening, 4H, LRF, Syföreningar och Byalag. Sammanlagt finns det ca 20 föreningar.
- ★ Månstad är en utpräglad jordbruksbygd med ett öppet landskap. Naturen är storslagen med jord, skog och vattenliv. Stora möjligheter till friluftaktiviteter och bad. Företagandet i bygden är stort främst jordbruk med mjölkproduktion där flera unga företagare satsar för framtiden. Det finns ett stort antal småföretagare inom allt från skogsbruk till design.
- ★ Det finns närhet till staden, närmast ligger kommunens tätort Tranemo, Ulricehamn och Borås. Bland några städer inom 10 mils radie kan Göteborg och Jönköping nämnas.

Svaga sidor

- ★ För få arbetstillfällen i bygden.
- ★ För få invånare i bygden för att upprätthålla en god service.
- ★ Brist på prisvärda bostäder.
- ★ Brist på trygghetsboende.
- ★ Dåliga allmänna kommunikationer.
- ★ Dålig datakommunikation i vissa delar av orten.
- ★ Ingen affär.
- ★ Dåliga grusvägar.
- ★ Brist på övernattningsmöjligheter.

Hot vi ser i dag

- ★ Brist på arbetstillfällen.
- ★ Brist på bostäder tvingar bort ungdomar och pensionärer.
- ★ Inga allmänna kommunikationer.

Utveckling

Vi själva kan göra följande:

- ★ Vidareutveckla samhörighetskänslan, genom att tillsammans revidera och utveckla utvecklingsplanen.
- ★ Fortsätta och vidareutveckla arbete med att hälsa nyinflyttade välkomna till Månstad.
- ★ Regelbundet ge ut informationsblad om vad som händer och är på gång i vår bygd.
- ★ Marknadsföra Månstad hos politikerna i Tranemo kommun.
- ★ Uppmuntra, stötta och ta del av invånarnas tankar och idéer så att så många som möjligt ska kunna bo kvar i sin hembygd och även utveckla den.

Byalaget kan i samverkan med kommunen:

- ★ Arbeta för att Månstad får fler lägenheter.
- ★ Arbeta för att Månstad ska få kollektivtrafik.
- ★ Arbeta för att Månstad ska få ett industrihotell.

Boende

Boendefrågan är ett av de allra mest angelägna problemen just nu. Det råder brist på bostäder. Billiga lägenheter saknas, så att den äldre generationen kan flytta till ett bekvämare boende. Om den utvecklingen kunde komma tillstånd finns det kanske hus till salu för familjer. Även ungdomsbostäder saknas. Om inte detta kan lösas finns det mycket stor risk att invånarantalet minskar eftersom de boende är tvungna att söka sig till andra orter.

Tranemo Bostäder kan i dag inte erbjuda nybyggnation av lägenheter. I dag har bostadsbolaget fyra lägenheter i ett tvåvåningshus. Därutöver har en privat fastighetsägare två lägenheter i marknivå, alla belägna i den norra delen av orten. Det är sällan någon lägenhet står vakant, utan den blir genast uthyrd.

Starka sidor

- ★ Tranemo Bostäder har mycket låg omsättning på sina lägenheter på orten.
- ★ Det finns tomtmark som ägs av kommunen.
- ★ Det finns mark hos en donationsfond som kanske skulle kunna användas.
- ★ Mycket viktigt är möjligheten till miljönära boende i en levande landsbygd.

Svaga sidor

- ★ Få lediga lägenheter eller hus.
- ★ På grund av överkapacitet på andra orter är det svårt att få en nybyggnation till stånd av kommunen, vilket är till stor nackdel vad gäller utvecklingen av vår ort.
- ★ Tranemo Bostäder hänvisar till grannorterna där det är omsättning på lägenheter, vilket innebär orter såsom Limmared och Långhem med villasamhälle – inte landsbygd som ortens befolkning vill bo i.
- ★ Bostadsbrist kan leda till befolkningsminskning och en sakta utdöende landsbygd.

Hot vi ser i dag

- ★ Bristen på möjligheten att bosätta sig på orten har redan lett till försämrad service.
- ★ Utvecklingen styrs negativt på grund av att man ej vill satsa på byggnation i Månstad, där folk vill bo.

Utveckling

Vi själva kan göra följande:

- ★ Försöka få husföretag att bygga visningshus och visningslägenheter som kan hyras ut.
- ★ Bearbeta Tranemo kommun och Tranemo Bostäder.

Kommunen kan:

- ★ Medverka till att sänka den enskildes investeringskostnader.

Hur går vi vidare?

- ★ Studera andra liknande utvecklingsplaner som är jämförbara.
- ★ Undersöka möjligheter för att skapa fler bostäder.

Service

Starka sidor

- ★ Bra samlingslokaler, bygdegård, idrottspark med dansbana, församlingshem.
- ★ Fin badplats.
- ★ Vacker natur.
- ★ Banvallen som möjliggör fritidsaktiviteter.
- ★ Stationsområdet med grillstuga, handikappanpassad toalett och dusch.
- ★ Tågtaxi som möjliggör enklare resande.
- ★ En fantastisk sammanhållning som tar orten långt.

Svaga sidor

- ★ Vi behöver fler lägenheter både till gammal som ung.
- ★ Vi har ingen lokaltrafik som går genom Månstad.
- ★ Det saknas både affär och bank.

Tankar om utvecklingspotential

- ★ Linjetrafik genom Månstad så att högstadie/gymnasieungdomar och övriga kan nyttja detta.
- ★ Bättre ordning på skolbussarna så alla elever åker säkert till skolan.
- ★ En komplett återvinningsstation, kanske placerad vid pendelparkeringen.
- ★ En uppsnyggad badplats, med bättre bryggor och större gräsytor samt ny toalett och omklädningsrum.
- ★ Campingplats vid Sämsjön.
- ★ Bättre samordning med färdtjänst så många kan åka samtidigt t.ex. till affär och bank.
- ★ Behålla och utveckla bokbussen.
- ★ Utveckla möjlighet att skapa mötesplatser i anslutning till bokbussen.
- ★ Caféverksamhet.
- ★ Någon form av enkel servicebutik.
- ★ Använda bokbussen för utökad service såsom livsmedel, apotek, systembolag etc.
- ★ Vi hoppas att posten har kvar det som i dag med lantbrevbärare.
- ★ Vi har i dag en mycket bra öppen förskola för alla Månstadsbarn som drivs ideellt av dagmammor och föräldrar, idrottsföreningen lånar ut lokal. Vid behov utöka barnomsorg så att barn kan stanna i Månstad under dagtid om familjen så önskar.
- ★ Vi behöver ha bättre service för de äldre, fler lägenheter, m.m.
- ★ Skyltar som visar Månstads sevärdheter.
- ★ Bed and breakfast.
- ★ Kompletta bensinstation.
- ★ Cykeluthyrning vid banvallen.
- ★ Tomma ladugårdar kan användas till champinjonodling eller kaninuppfödning.
- ★ Med ett litet bidrag från kommunen och mycket ideellt arbete från månstadsborna kan vi åstadkomma mycket.

Trivsel

Månståandan inklusive Miljö – Kultur – Fritid.

Föreningslivet i Månstad är omfattande och livligt, ca 20 föreningar finns. Exempelvis LRF, Hembygdsföreningen, Idrottsföreningen, 4H och Byalaget. Alla föreningar är lika viktiga för den allmänna trivseln. När det ska göras någonting som kräver mycket arbete på orten, ställer många, stora som små, glatt upp och hjälper till. Det skapar en skön gemenskap och trivsel och bäddar för en god livsmiljö – något som vi kallar Månståandan.

Här följer några exempel på vad som händer i Månstad och vad som finns att tillgå för både aktivitet och rekreation.

- ★ Hembygdsföreningen är en viktig kulturförmedlare som varje år anordnar t e x torpvandringar, studiecirkel, hembygdsdagar och annat. Föreningen äger en fin bygdegård som är flitigt använd för t ex kulturkvällar, valborgsmässosfirande, uppträdanden av olika slag samt musikarrangemang. Bygdegården är också ofta uthyrd för privata fester , bröllop och dylikt.
- ★ I socknen finns, trots att den är liten, ett rikt musikliv med sångköror och flera duktiga ungdomar som spelar olika instrument.
- ★ LRF är en mycket aktiv förening, främst bland jord- och skogsbrukare, men även bland övriga invånare. De har många järn i elden såsom grill-, pub-, och temakvällar. Föreningen har också i ett 20-tal år varit medarrangör av "Matens dag" på Hofsnäs, ett evenemang som drar tusentals besökare varje år.
- ★ Månstad kyrka är en central punkt för folket i Månstad. Den ligger tryggt och vackert på sin kulle med det fina församlingshemmet nedanför. Där drivs verksamhet för både de mindre och lite större barnen och även för övriga församlingen. Nära kyrkan på en annan vacker kulle står en runsten och alldeles intill ligger några bronsåldersgravar.
- ★ Fritiden är mycket viktig för våra ungdomar, den välskötta Idrottsparken, som ägs av Månstads IF är en central punkt för dem. Här finns klubbhus, dansbana, fotbollsplan och en grusplan för träning. Månstad har både A- och B-lag. Varje år anordnas brännbollscup och cykeltävlingen Månstátrampet.
- ★ Idrottsföreningen arrangerar också ett antal danser som varit välbesökta.
- ★ I Bygdegårdens källare hyr Skytteföreningen en stor lokal för luftgevärsskytte, vilket barn, ungdomar och äldre flitigt deltar i.
- ★ En annan förening som har sin lokal i Bygdegården är 4H. Det är ett aktivt och duktigt gäng ungdomar som anordnar bland annat en stor Luciafest varje år.
- ★ Jakt är ett viktigt fritidsintresse för många Månstadbor. Ett älgskötselområde har bildats och det finns en älgbana i Korrebo.

Möjligheter

- ★ Samordna ortens aktiviteter i ett informationsblad till Månstadborna.
- ★ Se till att önskemål från alla åldrar tillgodoses.

Företagande

Månstad är sedan gammalt en jord- och skogsbruksbygd. Varför just Månstad har så stor andel aktiva jord- och skogsbrukare beror kanske på att konkurrensen med andra branscher inte varit så stor. Trots detta finns det över 50 olika företag i Månstad, av dessa är ca 15 aktiva lantbrukare med djurproduktion. Flera av de lantbrukare som finns har de sista åren växt och trots att antalet verksamma lantbrukare minskar finns det fler mjölkkor än för 10 år sen. Jord- och skogsbruket är en förutsättning för ett levande landskap i Månstad. Förutom jord- och skogsbruk finns andra företag med olika inriktning - från snickare och skogsentreprenörer till konsulter och butiker.

Företagsidéer

Vårt företagsklimat anses vara bra. Vi kunde ha högre grad av marknadsföring för våra befintliga företag.

Företagsidéer som framkommit:

- ★ Bed & breakfast
- ★ Bensinstation
- ★ Biogasanläggning
- ★ Bo på lantgård
- ★ Båtbyggeri
- ★ Café/bykrog
- ★ Campingplats vid Sämsjön
- ★ Cateringfirma
- ★ Champinjonodling eller kaninuppfödning i tomma ladugårdar
- ★ Cykeluthyrning och sommarcafé vid banvallen
- ★ Frisör
- ★ Företagscentrum vid Kindsboda
- ★ Företagshus (som ex. Rådde)
- ★ Gårdsslakteri
- ★ Gårdsbutik med ekologiska produkter
- ★ Industri- och handelsområde vid väg 27
- ★ Inredningsbutik i romantisk stil
- ★ Kooperativt mejeri
- ★ Lanthandel
- ★ Maskinservice
- ★ Pensionat
- ★ Ridning
- ★ Seglarskola i Sämsjön
- ★ Servicebutik
- ★ Stationscafé med underhållning på sommaren
- ★ Ta vara på och göra något med alla träd vid gallring
- ★ Turism
- ★ Uthyrning av service/montagehall
- ★ Varubil
- ★ Våffelcafé

Var hittar man hjälp?

- ★ Kommunen
- ★ Länsbygderåd
- ★ Länsstyrelsen
- ★ LRF, Hushållningssällskapet
- ★ Rådgivarna
- ★ Nyföretagarcentrum
- ★ Västra Götalandsregionen
- ★ Tillväxtverket
- ★ Coompanion

Var finns pengar?

- ★ Landsbygdsprogrammet
- ★ Landsbygdsstöd från Västra Götalandsregionen
- ★ Lokala banker
- ★ Tillväxtverket

Hot för företagandet i Månstad

- ★ Kommunikationer med kollektivtrafik
- ★ Tele- och bredbandskommunikation
- ★ Vägförbindelser mot Hofsnäs/Torpa
- ★ Kostnadsläget vid nybyggnation på landsbygden.
- ★ Finns ingen planlagd industrimark i nuläget.

Möjligheter

Det finns en entreprenörsanda som visar att det går att bedriva företagande i Månstad. Där till en stor möjlighet att fortsätta utveckla jord- och skogsbruket. Turism och besöksnäring har en bra möjlighet att utvecklas med natur och rekreation som bas. Dessutom finns det ett behov av tjänsteföretag som erbjuder sina tjänster till andra företag och privatpersoner.

Enkät svar om företagande i olika åldersgrupper har fördelats sig enligt följande:

Hur är företagsklimatet i Månstad?	
15-25 år	
Mycket bra	2
Bra	8
Dåligt	1
Mycket dåligt	
Vet ej	1
25-40 år	
Mycket bra	5
Bra	9
Dåligt	1
Mycket dåligt	
Vet ej	2
40-60 år	
Mycket bra	4
Bra	22
Dåligt	2
Mycket dåligt	1
Vet ej	1
60+	
Mycket bra	2
Bra	6
Dåligt	
Mycket dåligt	
Vet ej	1

Vad skulle kunna bli bättre med företagsklimatet i Månstad?	
15-25 år	
Fler arbetstillfällen	1
Mer samarbete	1
Fler företag	1
Vet ej	1
25-40 år	
Fler arbetstillfällen	
Mer samarbete	
Fler företag (industriområde vid väg 27)	1
Vet ej	1
40-60 år	
Fler arbetstillfällen	
Mer samarbete	1
Fler företag	5
Vet ej, det mesta eller inget	4
60+	
Fler arbetstillfällen	5
Mer samarbete	
Fler företag	1
Vet ej	

Kommunikation & infrastruktur

Det är mycket viktigt för Månstads framtida utveckling att vägarna håller en bra standard. En brist i Månstad är att vi har alltför många smala vägar som saknar asfaltbeläggning. Eftersom vi är en utpräglad jordbruksbygd måste vägarna tåla en del tunga transporter. Snöröjningen måste fungera för t.ex. mjölktransport, veterinärbesök på bondgård och det faktum att många pendlar till arbeten både inom och utom kommunen. För att behålla och helst öka Månstads invånarantal är det viktigt med utbyggnaden av väg 27 mot Borås för enkel och snabb transport mot Borås, Göteborg och Landvetter.

För våra yngre och äldsta invånare som inte har körkort är det viktigt med goda allmänna kommunikationer. Kommunen erbjuder tågtaxi för att invånarna i byarna ska ha möjlighet att ta sig till buss och tåg. Närtrafik anordnas för att de äldre ska ha möjlighet att åka och uträta ärenden. Skolelever som går i Länghem och Tranemo har fungerande skolskjuts. Större bekymmer är det för de gymnasieelever som valt att studera i Ulricehamn eller Borås som själva får ta sig till lämplig linjetrafik. Problemet är att många har långt till Hulared eller Kindsboda där bussförbindelserna går.

Mobilnätet har fortfarande bristfällig täckning. Detta bör åtgärdas för att öka säkerheten för företag och personal som arbetar ensamma. Även för privatpersoner är det en trygghet att ha pålitlig mobiltelefonfunktion.

Bredband finns nu i hela orten vilket är viktigt både för företagare och privat bruk. Vi bör följa föreningen ”*fiber åt alla*”s arbete. Fiber finns i dagsläget framdraget till våra telestationer men kostnad och möjlighet att dra fram fiber till de enskilda hushållen är i dagsläget oklart. Fiberkabel ger ett snabbare och säkrare bredband vilket efterfrågas av framför allt våra yngre invånare. Fiberkabel bör även göra vår ort mer attraktiv ur boendesynpunkt. Det borde gå lättare att locka folk till bygden om det finns möjlighet att t.ex. arbeta hemifrån.

Starka sidor

- ★ Nära till tåg och busslinjer.
- ★ Relativt nära Borås, Landvetter och Göteborg och Gislaved.
- ★ Nyasfalterad banvall.
- ★ Tillgång till bredband.
- ★ Säkrare korsning vid väg 27.
- ★ Säkrare elnät efter att kabeln grävts ner.

Svaga sidor

- ★ Ingen kollektivtrafik genom orten.
- ★ Dålig standard på vägförbindelser till angränsande socknar.
- ★ Ej fullgod mobiltelefonföretäckning i hela Månstad.
- ★ Ingen fiberkabel (snabbare och säkrare bredband).

Utveckling

Vi kan:

- ★ Påverka kommun/kyrka/markägare för att göra kurvan vid kyrkan mindre trafikfarlig.
- ★ Påverka Vägverket så att de förbättrar våra vägar, framför allt asfaltering mot angränsande orter.
- ★ Arbeta för vägbelysning upp till parken.
- ★ Tillsammans med kommunen arbeta för ett heltäckande mobiltelefonnät.
- ★ Aktivt följa föreningen *"fiber åt alla"*s arbete med fiberdragning inom kommunen.
- ★ Samarbeta med kommunen om fortsatt subventionerad tågtaxi och närtrafik.

Detta skulle kunna bidra till att:

- ★ Bygden blir mer attraktiv för inflyttning.
- ★ Ungdomarna stannar kvar.
- ★ Förenkla vardagen för personer utan tillgång till bil.
- ★ Företagsetableringen ökar.
- ★ Kommunen anser orten väl värd att satsa på.

VERKSAMHETSPLAN 2011

- **FORTSATT ARBETE MED UNDERHÅLL VID STATIONSOMRÅDET**
- **TROTTOAR VID KYRKAN**
- **MÅNSTADSALMANACKA**
- **MERA SAMARBETE MED IKRINGLIGGANDE BYALAG**
- **MÅNSTADSKALASET I SAMARBETE MED ÖVRIGA FÖRENINGAR I MÅNSTAD**
- **FORTSATT BEARBETNING AV KOMMUNEN VAD GÄLLER VÄGAR, GRÄSKLIPPNING, BREDBAND MM**
- **IORDNINGSTÄLLANDE AV OXABANAN I SAMARBETE MED IKRINGLIGGANDE BYALAG OCH KOMMUNEN**